

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon K 3400-10163

September 1955

4e Jaargang, Nr. 7

I N H O U D S O P G A V E.

I. HUMANISTISCH NIEUWS

Humanistisch Verbond

a. Jubileum-actie	blz. 107
b. Jubileumviering	" 107
c. Verslag Topkaderconferentie	" 107/108
d. Uitgave over groepsdiscussie	" 108
<u>Humanistische Stichting Socrates.</u> Wat is zij en wat wil zij?	" 108/109/110

Humanitas

a. Verhuizing	" 110
b. Prijsvraag	" 110
c. Jubileum-congres	" 110
d. Benoeming adjunct-directeur	" 110
d. Verslag Congresdag in Noord-Brabant	" 110/111

Humanistische Jongeren Gemeenschap

a. Verslag vacantiekamp	" 111
b. Plannen van enkele afdelingen	" 111
c. Herfst-weekend	" 111

Humanistische Jeugdbeweging.

a. Verslag vacantiekamp	" 111
b. Jaarcongres	" 111

Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag

Scholierenkampen.	" 112
-------------------	-------

Humanistisch Thuisfront

a. Bezoekers Militaire Tehuizen	" 112
b. Maandblad "Zo"	" 112
c. Vormings- en Bezinningsbijeenkomsten	" 112

Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A.

Afdelingsnieuws	" 112/113
-----------------	-----------

Radiolezingen

" 113

Internationaal Nieuws

Verslag Internationaal congres I.H.E.U. te Antwerpen	" 113/114
Internationale Literatuurlijst	" 114/115

II. VAN ALLE KANTEN

Het Internationale Congres van de I.H.E.U. te Antwerpen	" 115/116
	" 117/118
De Kempenaar over het Humanistisch Thuisfront	" 118/119
Het Parool over Humanitas	" 119
Het Vrije Volk over Mens en Wereld	" 119
Het Parool over Vragen van een Humanist	" 119/120
N.R.Ct. over Onkerkelijkheid als Maatschappelijk verschijnsel	" 120
Prof. Zuidema over het Humanisme (Leeuwarder Courant)	" 120/121
Commentaar A.J.C. op courantenbericht over A.J.C. en Humanisme	" 121/122

HUMANISTISCH NIEUWS

Ziezo, waarde lezers, de zomer is achter de rug. Fris en uitgekampeerd gaat de Humanistische beweging een druk seizoen tegemoet. Twee 10-jarige jubilea staan er maar liefst voor de deur: van het Humanistisch Verbond in Februari en van Humanitas al in November. U begrijpt wel, dat daaraan de nodige acties worden verbonden, zodat de leden de handen vol zullen krijgen.

Dit nummer ademt nog ten dele de sfeer van de vakantie door enkele verslagen van vakantiekampen. Maar voor het overige komen we al aardig in de geest van het winterseizoen.

Daar is dan nu eerst het

HUMANISTISCH VERBOND

De Jubileum-actie is in volle voorbereiding.

Op de 10e October (de 10e van de 10e maand, voelt U de symboliek?) zal ze starten onder het motto: "Met één klap uit de zorg". Doel: méér leden (minstens 10%) en méér geld (f. 10.-- per lid maakt precies een ton en dat móét mogelijk zijn).

Het Jubileum-Activiteiten Comité bestaat uit de volgende personen:

Mevr. H. van Ackooy-Bleidiek	-	Treebeek
D. Dijkstra	-	Beetsterzwaag
M.J. Groen	-	Den Haag
Dr. G.W. Huygens	-	Rotterdam
Th.W. Polet	-	Soestdijk
A. Vogel	-	Vlaardingen
Mevr. A.C. Terpstra-Heinrich	-	Amsterdam
		Keizersgracht 767

(Alle correspondentie s.v.p. richten aan dit laatste adres.)

De middelen zijn o.a.:

a. Brochures

Dat deed het H.V. - Wat doet U? - Jubileum-brochure
Beginsel en Doel met nieuwe beginselverklaring
Een verrassende ontmoeting
Wat ben ik eigenlijk? (herdruk)

Prijs 10 cent per stuk alleen voor de gemeenschappen tot 1 Januari 1956.

b. Eigen periodieken

Jubileumnummer "Mens en Wereld" in October, waarin opgenomen
"In en Om" - te zenden aan alle leden.
"Rekenschap" - extra nummer, verkrijgbaar afzonderlijk voor f.2.50.
Mededelingen in het Nieuws en de Stenvork.
Manifest, geschreven door Prof. Stuiveling.

Het Jubileum zelf zal gevierd worden te Amsterdam en wel met de volgende festiviteiten

- Receptie op Zaterdagmiddag 18 Februari 1956 in Carlton Hotel, Amsterdam.
- Opvoering Erasmus van Stuiveling door lekespelers. Regie Ad. Hooykaas. Zaterdagavond 18 Februari 1956 voor bestuurderen, genodigden en leden buiten Amsterdam.
Leden Amsterdam op Vrijdagavond 17 Februari 1956.
- Bezinningsbijeenkomst op Zondagmorgen 19 Februari 1956 in Krasnapolsky te Amsterdam. Spreker: Brandt Corstius.
Muzikale omljsting.

Topkader conferentie op 17 en 18 September op "De Ark".

De jaarlijkse T.K.C. stond geheel in het teken van de voorbereiding van de jubileum-actie. Wij ontvingen het volgende verslag:

Deze Topkader-conferentie was bijzonder druk bezocht. Behalve de afgevaardigden van de gewesten en grote gemeenschappen waren ook alle leden van het Jubileum-comité aanwezig. 's Zaterdagsmiddags hielden secretaris

W. Coenders, penningmeester W.C. Koppenberg en de plotseling tot voorzitter van het Jubileum-comité verheven Th. Polet korte inleidingen, waarbij de laatst-genoemde vooral wees op de grote betekenis van de komende ledenwerfactie en de financiële inzameling.

's Avonds belichtte dr. J.P. van Praag, de algemeen voorzitter van het Humanistisch Verbond, de betekenis van het groepswerk in de gemeenschappen van het Verbond. Tot leidraad had hij gekozen een bewerking van de brochure "The Humanist Group", een uitgave van de Engelse zuster-organisatie, die verscheen bij The Blackfriars Press Ltd, Leicester. Deze bewerking was tevoren alle deelnemers van de TKC toegezonden, zodat er na dr. Van Praag's inleiding een diepgaande gedachtenwisseling over het groepswerk kon plaats vinden.

Op de Zondagmorgenzitting trachtten twee leden van de jubileum-commissie de centraal geestelijke raadsman d'Angremond "lid" te maken van het H.V. Het slachtoffer van hun pogingen beeldde achtereenvolgens uit "de prater, die bezeten is van de radio, de "lauwe" en de geïnteresseerde, die slechts een fikse aanmoediging nodig heeft om de stap tot het lidmaatschap te doen. Daarna probeerden twee andere comité-leden penningmeester Koppenberg een extra bijdrage voor het jubileumfonds afhandig te maken. Deze schijnbare comedie bleek een uitstekende algemene les in huisbezoek, waarover lang en breedvoerig werd gediscussieerd.

x x x

Handleiding over groepsdiscussie.

Het groepswerk wordt een zeer belangrijk onderdeel van het werk in de humanistische beweging.

In de serie "Humanist Thought and Action" is als Nr. 4 een verhandeling verschenen onder de naam: "Humanist Group and Action", uitgegeven bij The Blackfriars Press Ltd, Leicester.

Een Nederlandse bewerking daarvan is voor kaderleden van de Humanistische Beweging verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond te Utrecht. Daar is ook verkrijgbaar een uitgave van de Moderne Jeugdraad: "Het gesprek in de groep".

x x x

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

In het radiopraatje van 29 Augustus 1955 vertelde de Directeur van Socrates, B.J. Max, iets over deze Stichting. Enige passages uit dit praatje nemen wij hieronder over:

"Binnen de groep van de humanistische organisaties is het de speciale taak van de stichting Socrates om bij te dragen tot de verdieping van de wetenschappelijke en wijsgerige achtergrond van het moderne humanisme. Denken over en zich verdiepen in de eigen overtuiging is natuurlijk noodzakelijk voor ieder, die er een overtuiging op na houdt, zij het op politiek, economisch of levensbeschouwelijk gebied, of op welk gebied dan ook. Hoeveel te meer echter voor de humanisten. In de eerste plaats omdat het humanisme - al heeft het dan een zeer oude traditie - nog pas in de laatste decennia zichzelf opnieuw vorm gegeven heeft, en dus nog in de kinderschoenen staat, al zijn dat dan naar onze mening toch wel vrij stevige trappers. Maar daarnaast toch ook, omdat de humanist met zijn niet-doctrinaire levensovertuiging aan alle zijden moet openstaan voor nieuwe gedachten, en te allen tijde bereid moet zijn, zijn ken- en keurvermogen te laten gelden op dat wat zich binnen zijn gezichtsveld voordoet. En dan, wat een schakeringen zijn er niet nog binnen dat humanisme, waar men zich toch ook wel eens in verdiepen wil, en er over van gedachten wisselen.

Dit alles te stimuleren en te bevorderen, er de mogelijkheden voor te scheppen, dat is nu het werk van de humanistische stichting Socrates.

De stichting Socrates wil hen, die zich daartoe bereid verklaren, in de gelegenheid stellen op wetenschappelijk niveau van gedachten te wisselen over de resultaten van hun studie en onderzoek, maar daarnaast ook om zich te confronteren met anderen, die, hoewel niet deskundig op

dat vakgebied, een warme belangstelling hebben voor de algemene strekking van hun wetenschappelijk werk voor het geestelijk en maatschappelijk leven, en terzake van de consequenties daarvan voor de humanistische levensovertuiging. Maar ook wil de stichting het inzicht van de humanist verdiepen in zijn betrekking tot andere levensovertuigingen. Op deze wijze zullen zich naar onze mening langzamerhand de grondslagen kunnen ontwikkelen voor een moderne humanistische wijsbegeerte (met ethica en anthropologie), een psychologie, opvoedkunde, enz., uiteraard ondogmatisch, d.w.z. steeds bereid tot zelfherziening, en geschakeerd, waar immers de individuele menselijke benadering verschilt.

En daarnaast wil de stichting Socrates dan nog bevorderen, dat door publicaties op wetenschappelijk niveau de bases van het moderne humanisme in ruime kring beter gekend zullen worden, zodat nog meer dan tot nu toe de zuiverende en vernieuwende invloed van het humanistisch denken werkzaam kan zijn in het geestelijk leven van ons volk.

En hoe poogt nu de humanistische stichting Socrates deze taak aan te vatten?

Ik noem U dan in de eerste plaats de humanistische zomerscholen die elk jaar in een conferentieoord, de laatste jaren in de gebouwen van de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort, gehouden worden. De laatste vond net een maand geleden plaats en had als onderwerp. De humanistische visie op de sociale gerechtigheid.

Behalve deze zomerscholen werden door de stichting nog enkele landdagen georganiseerd, met als onderwerpen: Complementaire begrippen in het denken over de mens en Overtuiging en Objectiviteit. Het ligt in de bedoeling in de naaste toekomst jaarlijks twee van deze landdagen te houden, waarvan de ene met een wijsgerig of wetenschappelijk onderwerp, en de andere meer cultureel gericht. Ook wordt overwogen om te komen tot plaatselijke en regionale studiegroepen, die in het winterseizoen regelmatig, b.v. maandelijks, bijeenkomen voor het bespreken van bepaalde onderwerpen.

Als een van de middelen tot het bereiken van haar doel, ziet de stichting Socrates ook het vestigen en onderhouden van bijzondere leerstoelen aan Nederlandse universiteiten en hogescholen. Zo is in 1952 Dr. Libbe van der Wal door de stichting benoemd als hoogleraar aan de Technische Hogeschool te Delft tot het geven van onderwijs in de wijsbegeerte, in het bijzonder met betrekking tot de humanistische levens- en wereldbeschouwing. Ook dit is uiteraard maar een eerste begin van de werkzaamheden op dit gebied.

Het spreekt welhaast vanzelf, dat in de humanistische kring ook de behoefte gevoeld werd aan een tijdschrift, dat de mogelijkheid zou bieden in humanistische geest en op wetenschappelijk niveau van gedachten te wisselen, "rekenschap" af te leggen, omtrent de fundamentele vragen, waarvoor het moderne humanisme geplaatst wordt. Dit tijdschrift, "Rekenschap", is er dan ook gekomen en is thans in zijn tweede jaargang. Het verschijnt elk kwartaal met acht en veertig bladzijden tekst. Hierin vinden studies en bijdragen op vrijwel elk gebied van wetenschap en cultuur een plaats, terwijl in enkele kronieken actuele zaken belicht worden.

Ik heb U al gezegd, dat de activiteit van de humanistische stichting Socrates tot nu toe nog maar zeer bescheiden is. In de eerste plaats omdat we nog maar zo korte tijd bezig zijn en het ons van groot belang lijkt, dat de opbouw van dit werk niet overhaast geschiedt. Anderzijds echter ook omdat de financiële mogelijkheden vooralsnog uiterst beperkt zijn. De stichting werkt zonder enige subsidie en put haar middelen uitsluitend uit de jaarlijks bescheiden bijdragen van haar (particuliere) contribuanten en donateurs, en hoewel het aantal van deze groeiende is, is het toch nog te klein om de vleugels zo wijd uit te slaan als wel wenselijk zou zijn. Versterking van de financiële positie van de stichting, vooral door meer bekendheid te geven aan wat zij doet en van plan is te gaan doen, staat dan ook op het programma.

Tot zover de rede van de Heer Max.

U kunt voortzetting en uitbreiding van het werk van de Humanistische Stichting

S O C R A T E S

mogelijk maken door U op te geven bij het secretariaat van de Hum. Stichting Socrates

als contribuant van de Stichting (jaarlijkse bijdrage tenminste f.2.50),
of als donateur van het Leerstoelfonds (jaarlijkse bijdrage tenminste f.12.--),

of door U te abonneren op het tijdschrift "Rekenschap" (f.7.50 per jaar, voor donateurs en contribuanten en voor studenten f.6.-- per jaar).

Donateurs en contribuanten hebben vrije toegang op de door de Stichting georganiseerde landdagen.

x x x

HUMANITAS

De verhuizing

Eindelijk is Humanitas er in geslaagd een meer passend tehuis op de kop te tikken. En dat was nodig ook, want het kantoor in de Vondelstraat was benauwend klein geworden voor de snel groeiende organisatie, welke Humanitas nu eenmaal is.

Het adres is nu J.W. Brouwerstraat 16, Amsterdam.

Telefoonnummers: 72.10.44 van directie, maatschappelijke werkers, de geëmmiteerde van de ontwikkelingsgebieden, bureau-chef, redactie-secretaris en typekamer en 72.15.67 van: afd. kinderbescherming, met alles wat daarbij behoort, sectie financiën (T.v.Groetheest - prijsvraag) en boekhouding.

Op Vrijdag 23 September werd het nieuwe kantoor met een intieme feestelijke bijeenkomst van hoofdbestuurleden, medewerkers en slechts enkele genodigden geopend. De medewerkers boden een elektrische klok voor de bestuurskamer aan.

De Algemeen Voorzitter, Mr. Dr. J. In 't Veld hield een speech en het ere-lid Faber, die de eerste Directeur was, memoreerde nog eens hoe het allemaal is begonnen.

De vorige eigenaar van het huis, dat Humanitas nu haar eigendom kan noemen, was ook aanwezig en werd door de voorzitter hartelijk bedankt voor zijn soepele medewerking bij de eigendomsoverdracht.

Prijsvraag

"Ook dit jaar organiseert Humanitas wederom haar bijna traditio-"
"nele prijsvraag. Prachtige prijzen, met een gezamenlijke waarde "
"van f.10.000.--, prijken op de prijslijst. Wilt U er aan medewer-"
"ken, dat deze actie, die weer zo broodnodig is, volledig suc- "
"ces heeft?"

"Bij het Centraal Bureau van Humanitas, J.W. Brouwerstraat 16, "
"Amsterdam, kunt U boekjes met deelnemerskaarten bestellen, die "
"U aan de liefhebbers kunt verkopen voor f.0.50 per stuk. Er "
"zijn boekjes van 10 en 20 stuks. Kaarten, die U niet kwijt kunt "
"raken, kunnen aan Humanitas worden teruggezonden. Mogen we op "
"U rekenen?"

Jubileum-congres

Ten aanzien van het congres is bekend, dat op Zaterdag 5 November door het Bestuur in Den Haag receptie wordt gehouden, waarop de aanwezigen dus de nodige toespraken te horen zullen krijgen. Zaterdagavond wordt een feestavond gehouden in het Kurhaus. Op Zondagochtend 6 November zal het begin van de vergadering zijn gewijd aan het werk van de diverse secties, terwijl daarna, tot aan het eind van het Congres op Zondagmiddag, het huis-houdelijk gedeelte zal worden behandeld.

Adjunct-directeur

Met ingang van 1 October 1955 is de Heer M.T. de Graan benoemd tot adjunct-directeur van Humanitas.

Congresdag voor Noord-Brabant

Van de zijde van Humanitas wordt ons nog het volgende medegedeeld:

Op Zondag, 18 September jl. heeft het Gewest Noord-Brabant een familiëdag gehouden in het Mastbos te Breda. Uit verschillende afdelingen waren deelnemers gekomen. Na het traditionele, gezellige kopje koffie hield de Heer Evers, hoofd ener Nutsschool te Eindhoven, een inleiding, waarin op heldere en terens boeiende wijze vanuit een progressief-humanistisch standpunt de diverse opvoedings- en onderwijsproblemen van deze tijd werden gezien en nieuwe mogelijkheden werden getoond.

Van zijn boeiend betoog willen wij alleen aanstippen, dat volgens de spreker het volksonderwijs, wil het gezond en vruchtdragend zijn, moet bestaan uit een vijfjarige "basis-school" met een driejarige bovenbouw, waarin de voorbereiding, gedifferentieerd, plaats vindt voor de verschillende ambachten en beroepen. Van het huidige systeem laakte hij o.m. het feit, dat een twaalfjarig kind al een beroepskeuze moet doen, op die leeftijd de enorme overgang naar de middelbare school moet meemaken en met 12 j.8 mnd. wordt toegelaten op de ambachtsschool.

Na de lunch-pauze werd door de deelnemers een ruim gebruik gemaakt van de mogelijkheid om met de inleider van gedachten te wisselen.

Een tiental door de deelnemers meegebrachte kinderen heeft onder leiding van enkele H.J.B.-ers genoten van de mooie bosrijke omgeving.

Een alleszins geslaagde bijeenkomst.

x x x

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Van de zijde van de H.J.G. meldt men ons:

Het vacantiekamp in Coö is erg gezellig geweest. Ondanks het grote aantal deelnemers (50) werd het toch geen massaal geheel door het grote aantal kleine tentjes, de mogelijkheid om op een dag uit verschillende tochten te kiezen en de vrijheid die ieder gelaten werd 's avonds òf bij de eigen tent te blijven praten met anderen òf het programma in de conversatie-tent mee te maken. Dat er veel gepraat is laat zich in een organisatie als de HJG begrijpen. Het meest aan de orde kwam wel het punt van de persoonlijke verantwoordelijkheid en vrijheid. In de toekomst zal daar dan ook een syllabus aan gewijd worden.

Om nog eens oude herinneringen op te halen en foto's uit te wisselen wordt het weekend 24/25 September een réunie gehouden in Zaandam.

15/16 October wordt in de omgeving van Soest een weekend georganiseerd waarvoor als spreker Dr. Nordlohne gevraagd is. Men kan zich hiervoor opgeven bij het landelijk secretariaat.

Ook de gemeenschappen zijn weer met frisse moed begonnen. De programma's zien er veelbelovend uit; niet alleen in het serieze, maar ook in het minder ernstige vlak, zoals een avond domweg "Franse chansons" in Amsterdam.

Tenslotte gaat ook de HJG zijn aandacht wijden aan "De ton van Stuivering". De plannen hiervoor zijn nog niet helemaal goed uitgewerkt, maar dat komt nog.

H e r f s t w e e k - e n d i n S o e s t .

De HJG gaat op 29 en 30 October a.s. een herfstweek-end houden in het kamphuis "De Lichthoek", Parklaan 9 in Soest-Zuid.

De kosten bedragen f.3.--; reiskostenvergoeding boven de f.7.50.

Aanmelding vóór 15 October bij: Walter Buyn, Thomas van Nijkerckenstraat 6 te Utrecht.

Verder moet ieder meenemen: dekens en lakens, brood voor drie maaltijden, toiletartikelen en, voorzover men in het bezit ervan is, muziekinstrumenten. Aanvang weekend: Zaterdagmiddag tegen 4.00 uur, sluiting Zondagmiddag om 4.00 uur.

De sprekers op het weekend zullen zijn:

Dr. E. Nordlohne voor de vrijzinnig-liberale kant en Wim Mensink voor de democratisch-socialistische kant.

Onderwerp: "Humanisme en politieke keuze".

x x x

HUMANISTISCHE JEUGD BEWEGING.

De H.J.B. had een goed zomerkamp met 45 deelnemers. Er werd heel wat afgediscussieerd. Onderwerpen o.a. Individu en Gemeenschap en Humanisme. Er was ook een voordracht-avond.

Op 30 October a.s. houdt de H.J.B. haar jaarcongres in Arnhem. Op de agenda staan o.a. aanvaarding Huishoudelijk Reglement, wijziging van de statuten en de verkiezing van het Hoofdbestuur. U ziet: kleine kinderen worden groot en ons jongste telgje krijgt de verenigingstechniek al aardig onder de knie.

x x x

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

S c h o l i e r e n k a m p e n S.V.H.G.

Hierover meldt de S.V.H.G. ons:

Van 20 tot 27 Juli hebben weer vele middelbare scholieren een prettige vacantieweek doorgebracht in onze traditionele kampen.

Het ene kamp werd gehouden bij Varsen, waar zich twee weken eerder ons Studentenkamp bevond. Als altijd werd er veel gefietst, gewandeld en gezwommen, terwijl verder o.a. pantomime op het programma stond, hetgeen velen inspireerde tot zelfexpressie. Ook het voorlezen van sprookjes en andere verhalen, waarbij ook de diepere zin van sprookjes aan de orde kwam, viel erg in de smaak.

Het andere kamp was een trekkamp, een experiment dat goed is geslaagd. Uitgangspunt was Barneveld en per fiets ging het via Eefde en Rijssen naar Varsen, waar de beide kampen dus een dag samen zijn geweest.

Natuurlijk was het een meevaller dat het weer de hele week zo mooi was en dat we onderweg geen lekke banden kregen. En verder mogen we niet onvermeld laten, dat deze groep voor driekwart uit dezelfde mensen als vorig jaar bestond, ook van de leiding, zodat het een echte réunie was.

Het fonds "Potten en Pannen" had voor kookmateriaal gezorgd, dat handig mee te nemen was op de fiets en we hebben dan ook geen vervoers-moeilijkheden gehad.

Al met al zijn het weer gezellige kampen geweest en we hopen dan ook vele deelnemers volgend jaar terug te zien.

x x x

HUMANISTISCH THUISFRONT.

B e z o e k M i l i t a i r e T e h u i z e n s t i j g t a a n z i e n - l i j k .

Wij laten hieronder enkele cijfers volgen om U dit te demonstreren:

Militair Tehuis te Amersfoort:

Aantal bezoekers in Augustus	1954	:	974
" " " " "	1955	:	1431

Militair Tehuis te Nunspeet:

Aantal bezoekers in Augustus	1954	:	3015
" " " " "	1955	:	5370

Militair Tehuis in Havelte:

Aantal bezoekers in Augustus 1955 : 2750 (Vorig jaar was dit tehuis tijdens de zomermaanden nog niet in gebruik).

H e t m a a n d b l a d "Z ó" is opgeheven bij gebrek aan geldmiddelen.

D e v o r m i n g s - e n b e z i n n i n g s b i j e e n k o m s t e n

konden gelukkig worden voortgezet. In November zullen er weer 2 gehouden worden (ieder van 4 dagen) in "De Ark" te Nunspeet.

x x x

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE P.v.d.A.

Van de zijde van de H.W.G. deelt men ons mede:

Nieuws uit de afdelingen der Humanistische Werkgemeenschap.

Op de jaarvergadering der H.W.G., 7 Mei in Amersfoort gehouden, konden wij mededelen dat het ledental in een jaar met 500 was toegenomen. Op dit moment, dus 5 maanden later, is de winst al tot ruim 1000 opgelopen. De gang blijft er in!

Amsterdam kan daarvan meespreken; de secretaresse Rie ter Heege, berichtte ons: wij zijn de 600 gepasseerd! En dan te bedenken dat onze grootste afdeling aan het begin van 1954 300 leden telden. Ook het abonnementental op "Vernieuwing" neemt gestadig toe. De eerste Zondagochtendbijeenkomst in City zal plaats vinden op 30 October met een aantrekkelijk programma.

Arnhem is nog geen afdeling rijk, doch Zaterdag 8 October n.m. 3 uur wordt hier een streekvergadering gehouden, waar onze 2e voorzitter H. van Es zal spreken over de betekenis der H.W.G. Wij hebben de hoop, na deze bijeenkomst een afdeling te kunnen stichten. Partijgenoten uit en rond Arnhem zijn van harte welkom. Men lette op de aankondigingen aangaande deze vergadering. Bussum zond aan de leden aldaar een uitvoerige circulaire waarin op de betekenis der H.W.G. voor de Partij wordt gewezen en waarbij tevens een vergadering werd aangekondigd, te houden op 30 September, waar ons H.B.-lid P.C. Faber zou spreken over "Wat verstaan wij onder humanist-zijn en waarom een H.W.G. in onze Partij?"

Dordrecht opende het winterseizoen met een bijeenkomst op Zondag 18 September in het Theehuis van het mooie Wantijpark. De alg. voorzitter van de H.W.G. M.A. Reinalda hield een boeiende rede over "Socialisme en Humanisme", gevolgd door een geanimeerde discussie. Na de gezamenlijke broodmaaltijd gaf de Volksdansgroep van de A.J.C. een demonstratie van haar kunnen, welke uitliep op een "community-dancing" van een groot aantal der aanwezigen. Voorzitter Lageman leverde een interessante bijdrage door fragmenten voor te lezen uit werken met ernstige en komische inslag. Er was een uitstekende stemming op deze eerste bijeenkomst. Iets voor onze andere afdelingen? Groningen zond ons het winterprogramma. Dinsdag 18 October spreekt C.H. Schonk over het onderwerp "Is socialisme voldoende voor het leven?". Het afdelingsbestuur is voornemens om ledental en aantal lezers van het maandblad flink te verhogen en poogt in de provincie het aantal H.W.G.-afdelingen uit te breiden. In Delfzijl bijv. vordert men er al flink mee.

Hilversum heeft voor 6 October een bijeenkomst op het program staan waar Meyer de Vries spreekt over "Zuilen en verzuiling". Leden- en lezerstal groeien daar met de regelmaat van de klok.

Krimpen a.d. Lek voegde zich 15 September j.l. in de rij onzer afdelingen na een inleiding van de alg. secretaris der H.W.G. H. van Woudenberg. Er was een flinke opkomst en een verhelderende gedachtenwisseling. Dank zij het degelijke, voorbereidende werk van pg. H.v.d. Velde (die afd. voorzitter werd) sloten zich 23 leden bij de afdeling aan, die voor het merendeel tevens een abonnement op ons maandblad namen. Secretaris werd pg. A. Schutter Buitenweg 25. Wij heten onze jongste telg van harte welkom!

Rotterdam houdt 19 October een bijeenkomst waar Meyer de Vries spreekt over "Zuilen en verzuiling".

Utrecht werkt gestadig aan de verdere uitbouw der afdeling en verdubbelde reeds het aanvankelijke aantal leden en lezers.

x x x

RADIOLEZINGEN

11 September:	Dr.D.H. Prins	over:	"Vreemd en eigen".
12 September:	E.Vrind-van Praag	over:	Het werk aan de bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden.
25 September:	Dr.J.C. Brandt		
	Corstius	over:	"Mensonwaardig".
26 September:	Drs.Ph. van Praag	over:	Uit het dagboek van een Humanistisch Kinderhuis.
2 October :	Dr.B.W. Schaper	over:	Sociale gerechtigheid in internationaal verband.
9 October :	Dr.J.P. van Praag	over:	Tien jaar Humanistisch Verbond.

x x x

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Verslag van de Europese Zomerconferentie van The International Humanist and Ethical Union, gehouden te Antwerpen van 27 - 31 Augustus 1955.

Zaterdagmiddag 27 Augustus werden alle deelnemers aan de conferentie, waaronder afgevaardigden uit Amerika, India, Noorwegen, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, Nederland, Engeland en België, een grootse ontvangst ten stadhuize van Antwerpen bereid. De burgemeester hield een hartelijke toespraak.

Des avonds had de eerste zitting plaats, waar enkele problemen over Humanisme werden besproken en afgevaardigden uit diverse landen een toe-

spraak hielden. Iedere afgevaardigde gaf o.a. typische voorbeelden van de werkwijze in eigen land weer.

Zondagmorgen was er een openbare bijeenkomst in het eeuwenoude Rubenshuis. In een stampvolle, door het zonlicht uit gebrandschilderde ramen overgoten zaal, hielden de Heren Cotereau(Frankrijk), Cuypers(België) en Prof. Stuiveling(Nederland) een redevoering. Deze speeches werden opgenomen en enige dagen later door televisie en radio uitgezonden. De Belgen apprecieerden dit wel bijzonder, daar voor hen een rijke propaganda-mogelijkheid werd mogelijk gemaakt. De burgemeester van Antwerpen was met zijn vrouw mede onder het gehoor.

Des middags en des avonds werd een gezamenlijke excursie naar Brugge en Gent gemaakt.

Maandagmorgen werd het onderwerp "Philosophy" door de Heer Blackham (Engeland) behandeld, daarna volgden de discussies.

Des avonds wederom een bijeenkomst waar het onderwerp "Personal Life" werd behandeld door Prof. de Coninck(België). Discussies.

Dinsdagmorgen behandelde de Heer Dr. Schaper(Nederland) het onderwerp "Social Life". Discussies.

Des avonds het onderwerp "Organization" door de Heer Bijleveld(Nederland). Discussies.

Woensdag was er des middags een samenvatting van alle discussies, waarna de sluiting volgde.

De Belgische couranten hebben elke dag een uitgebreid verslag gegeven van de diverse zittingen en wijdden veel aandacht aan het doel en streven van het georganiseerde humanisme.

Al met al, de International Humanist and Ethical Union kan op een in ieder opzicht geslaagde conferentie terugzien, welke conferentie mede een voorbereiding was voor het a.s. Internationale Congres dat in 1957 in Londen zal worden gehouden.

x x x

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE HUMANIST

Nr. 3 - 1955

" 3 - 1955

Arthur E. Morgan

The Significance of Life

John Collier

Humanist of the Year.

THE STANDARD

July - August - 1955

David Aronson

My Religion and other People's.

PROGRESSIVE WORLD

June - 1955

Frank Volkmann

Christianity in Pre-Columbian America.

PLAIN VIEW

August - 1955

" - 1955

J.B. Coates

Is God Nonsense ?

John Katz

The Five Orders of Civilisation.

THE MONTHLY RECORD

July - 1955

August 1955

" - 1955

W.E. Swinton

The Religion of Albert Einstein

Archibald Robertson

Are Myths useful?

J.I. Bennett

Henry Frédéric Amiel

NEWS AND NOTES

August - 1955

" - 1955

" - 1955

BULLETIN D'INFORMATION INTERNATIONALE

July - 1955

Nr. 1

GEISTESFREIHEIT

Nr. 7 & 8

BEFREIUNG

Nr. 7

LIGUE INTERNATIONALE POUR L'ÉDUCATION
NOUVELLE

SECTION BELGE

Donald Ford

The New Groups

M.L. Burnet

Religion as Creative Fiction

The Moral Faculty

ANONYMUS

Le Travail éducatif à l'école
mixte en U.R.S.S.

G. von Frankenberg

Was darf man im englischen Rund-
funk nicht sagen?

HUGIN

Missions land "Skandinavia"

W. F. Z.

Amerika in seiner Freiheit
bedroht.

Nicola Smelte

La Paix Mondiale par l'Éducation
Nouvelle

=====

VAN ALLE KANTEN

Het Internationale Congres in Antwerpen.

Het congres van de IHEU, dat eind Augustus te Antwerpen werd gehouden, werd in verschillende Belgische bladen besproken. In Nederland konden wij alleen in Het Parool van 29 Augustus en in het Haags Dagblad van dezelfde datum een kort verslagje vinden.

Wij nemen hier voor U over het verslag van Le Matin van de gebeurtenissen van Zaterdag 27 en Zondag 28 Augustus (de eerste en tweede congresdag) en een verslag van de volgende congresdagen van "De Nieuwe Gazet" van 1 Sept.'55

Le Matin:

Le congrès humaniste s'est ouvert à Anvers.

C'est en 1952, à l'issue du 1er congrès humaniste internationale réuni à Amsterdam et présidé par Julian Huxley que fut fondée la "International Humanist and Ethical Union" mouvement qui se propose à partir d'une base non confessionnelle de rénover les valeurs humaines. Ainsi que nous l'avons signalé, du 27 au 31 août, se tint à Anvers un congrès européen de la I.H.E.U.

Réception à l'Hôtel de Ville

Samédi 27 août, en la salle Leys de l'hôtel de Ville, les congressistes furent reçus par M. Craeybeckx, bourgmestre, entouré de MM. Buysaert et Van Hove, conseillers communaux.

M. Cuypers, président de la Lique humaniste belge, prenant la parole, présente au bourgmestre les participants au congrès, représentant l'Amérique, l'Autriche, la Belgique, les Pays-Bas, la France, l'Allemagne, l'Angleterre, l'Inde et la Norvège.

Après avoir remercié la Ville de l'accueil qui leur a été réservé, il mit l'accent sur le sens qu'il convient de réserver à l'humanisme, concept affranchi de tout dogmatisme et il se réjouit du fait que les assises de ce congrès européen se tiennent à Anvers.

Dans son allocution, M. Craeybeckx, après avoir dans une synthèse historique évoqué quelques figures éminentes d'humanistes, Rubens, Juste-Lipse et Marnix de Ste-Aldegonde, souhaita aux congressistes un travail fructueux.

Conférences.

Le soir du même jour, à l'école commerciale de la rue Van Aerdt, lieu fixé pour les travaux du congrès, se tint un premier contact entre représentants de chaque organisation nationale qui présentèrent un rapport sur leurs mouvements respectifs.

Chaque mouvement a ses publications et c'est à Amsterdam, centre de l'I.H.E.U. que paraît un bulletin mensuel qui relate les activités des membres des différents pays.

Priront successivement la parole les orateurs suivants dont les exposés furent une profession de foi en la valeur de l'humanisme laïque: MM. Lieber et Cotereau (Fédération humaniste française), M. Von Frankenberg, président de la Ligue populaire allemande pour le libre examen, M. Horn (Foreningen for Borgerlig Konfirmasjon), M.J. Reeves (British Ethical Union), M. Dille (Ligue humaniste belge) et M. Libbe van der Wal (Ligue humaniste néerlandaise).

Séance publique en la Maison Rubens.

Dimanche 28 août, une nombreuse assistance se pressait dans la vaste salle qui fut jadis l'atelier de Rubens. On remarquait la présence de M. Cracybeckx, bourgmestre d'Anvers, et de Mme Schroeyens, échevin de l'Instruction publique. Quatre orateurs prirent la parole: M. Cuypers, qui traita le sujet "Nécessité d'une nouvelle éthique devant des temps nouveaux", M. Cotereau aborda le sujet "Les buts de l'homme", Mrs Lloyd Morain (American Humanist Association) parla du "Message de l'Amérique" et pour finir, M. Stuyveling (Ligue humaniste néerlandaise), traita de "L'Humanisme dans ses rapports internationaux".

L'assistance suivit avec grand intérêt ces divers exposés, qui pour reprendre la pensée centrale de l'exposé de M. Cuypers, président de la section belge, insistèrent sur le fait de la primauté spirituelle de l'homme dégagé de tout a-priori et s'efforçant dans cette vie terrestre d'arriver à la réalisation harmonieuse de son être, dans un climat de compréhension mutuelle.

"De Nieuwe Gazet" van Donderdag 1 September 1955:

Het Europees Humanistisch Congres.

Belangrijke punten tijdens de verschillende zittingen behandeld. - De resultaten van het congres.

In zitting van Maandagavond werd de positie van het humanisme inzake persoonlijk leven onderzocht. De Heer De Coninck (Belgisch Humanistisch Verbond) trad op als verslaggever.

De gemeenschappelijke opvattingen van alle afgevaardigden kwamen neer op volgende drie punten: 1. de noodzakelijkheid om het geloof in de waardigheid van de menselijke persoon te herstellen; 2. de noodzakelijkheid van gelijke kansen tot zelf-ontwikkeling voor elk individu; 3. de noodzakelijkheid om de verantwoordelijkheidszin te herstellen.

Het geloof in de menselijke waardigheid samen met vele levenszekerheden is bij vele mensen verloren gegaan met het mislukken van de godsdiensten. Het is de taak van het humanisme, aan dit geloof een nieuwe basis te geven.

De nieuwe zekerheden worden gefundeerd door het humanistisch geheel van overtuigingen aangaande de menselijke natuur gepaard met een redelijk gebruik van de gegevens der wetenschap. Het individu heeft het recht, de humanistische beweging om voorlichting te vragen. De voorlichting moet duidelijk zijn, maar niet dogmatisch. Wetenschap dient als test en een opinie die deze test niet doorstaat heeft geen waarde. Wetenschap kan ook de bron zijn voor ethische waarden en gevoelens als verdraagzaamheid en medelijden inspireren.

Humanisme en Sociaal Leven

De vergadering van Dinsdagvoormiddag, onder het voorzitterschap van de Heer Blackham (British Ethical Union) was gewijd aan het humanisme en het sociaal leven.

Verslaggever was de Heer Schaper (Nederlands Humanistisch Verbond). Eensgezind werd aanvaard dat het humanisme van heden zich niet langer mag beperken tot het verdedigen van idealen door intellectuelen, maar dat het een levende en bezielende kracht moet zijn in de menselijke gemeenschap.

Daarom gaat de humanistische beweging uit tot de brede volkslagen, en streeft het naar een universele mensenmaatschappij op humanistische grondslag.

De mens mag door de gemeenschap niet als middel gebruikt worden of als het voorwerp van doeleinden die buiten zijn bestaan vallen; evenmin mag het individu in de gemeenschap worden overgelaten aan vereenzaming en isolatie. Het humanisme is geen politieke partij met een politiek programma, maar om zijn naam waardig te zijn, moet het een "sociaal geweten" zijn, dat zich verzet tegen verschijnselen als de opvatting van de productie als een doel op zichzelf en op zijn hoede zijn voor elk gevaar van onderwerping aan totalitaire strekkingen.

Organisatie van de Humanistische Beweging.

De laatste studievergadering van het "Europees Humanistisch Congres", onder voorzitterschap van Prof. Libbe van der Wal, was gewijd aan de organisatie van de humanistische beweging. Verslaggever was de Heer Bijleveld (Humanistisch Verbond Nederland).

De humanistische beweging wil praktisch zijn, en haar organisatie moet op het praktische afgestemd zijn. Haar doel is, het verlenen van morele bijstand aan de buiten-kerkelijke massa en deze te bevrijden van haar eenzaamheid en afzondering. Daartoe moeten humanistische raadslieden gevormd worden in een speciaal daartoe opgericht instituut. Deze raadslieden moeten voor de buitenkerkelijke mens zijn wat de priester voor de gelovige is, alhoewel de humanistische raadsman niet mag optreden als een meester of heerser: zijn rol is die van voorlichter met volstrekte eerbied voor de vrijheid van de menselijke persoon. Democratische opvoeding en het zeer delicate terrein van de sociale problemen vormen de voornaamste gebieden voor deze taak van voorlichting.

Overal zal de humanistische raadsman niet zijn wil of zijn visie opdringen, maar zijn pogen zal er op gericht zijn, de mensen te helpen om zichzelf te leren helpen. Het humanisme, doordrongen van eerbied voor de menselijkheid, wil immers niet de onmondigheid, maar de mondigheid van de mens. Aldus moet de ganse organisatie der humanistische beweging op democratische leest geschoeid worden.

De Resultaten van het Congres.

Op een bijeenkomst, waarop de afgevaardigden der verschillende deelnemende landen tegenwoordig waren, werden Woensdagavond de resultaten bekend gemaakt van het congres.

In een overzicht stipte de Heer van Praag, algemeen voorzitter van de Internationale Humanistische en Ethische Unie, het doel aan van het voorbije congres, dat er in bestond de wereldconferentie, welke in Augustus 1957 te Londen zal plaats hebben, voor te bereiden.

In het vooruitzicht dezer conferentie, die de tweede is in de geschiedenis der I.E.U., hebben thans ook bestuursbijeenkomsten plaats in Amerika en India.

Terugblikkend op het ontstaan der beweging sedert haar stichting in 1952 te Amsterdam, wijst spreker op haar uitgroei sedertdien, die onder elk opzicht veelbelovend is. De basis evenwel dient nog nauwkeurig geformuleerd te worden, de doeleinden dienen nog omschreven te worden, en dat precies zal de taak zijn van de wereldconferentie van 1957, die thans voorbereid wordt.

Wel is er reeds een gemeenschappelijke geest, maar een meer bewuste, scherpe omschrijving is gewenst.

Meer en meer mensen raken los van de kerk en het dogmatische geloof. Die mensen dient een nieuw geestelijk fundament gegeven te worden. Dit is, betoogt de Heer van Praag, een noodzaak voor de samenleving, die niet in stand is te houden met nihilisme. En dat is de zorg die ons bijeenbracht.

De voorbereidende taak van het huidige congres bestond er in de wegen uit te stippelen waarlangs de realisatie der idealen kon bereikt worden. Vier onderwerpen werden dan ook op de bijeenkomsten behandeld: de principiële problemen, het persoonlijk leven, het maatschappelijk leven en de organisatie.

De resultaten van het congres zijn afdoende om het antwoord te verstrekken op alle vragen welke door de wereldconferentie zullen gesteld worden.

De Heer Mac Intire, voorzitter van de American Ethical Union, die, het weze terloops gezegd, verrukt was over onze stad, achtte eveneens het verloop der besprekingen van de jongste dagen uitstekend, en meende dat zij in grote mate hebben bijgedragen tot de groei van een sterk wederzijds begrip tussen de verschillende aanwezige humanistische bewegingen.

Wat ons bindt in de Internationale Humanistische en Ethische Unie,

aldus de afgevaardigde der Verenigde Staten, is het geloof in de verantwoordelijkheid van de mens in de oplossing van zijn problemen. De zorg, die een hechte band tussen ons vormt, is deze voor de verbetering van de verhoudingen tussen de mensen onderling, en deze om van ons eigen leven het beste te maken wat er van te maken is.

Het Kleurlingenprobleem.

Ondervraagd in verband met de verhouding tussen de rassen onderling en het kleurlingenprobleem in de Verenigde Staten, verklaarde de Amerikaanse afgevaardigde het standpunt der Unie, dat tegen elke rassendiscriminatie gekant is.

Van Franse zijde werd op een gelijkluidende vraag met betrekking tot de Overzeese Gebieden eenzelfde antwoord gegeven. Reeds maken inderdaad Marokkanen deel uit van de Internationale Humanistische en Ethische Unie, en alles wordt in het werk gesteld om de toenadering te bevorderen.

De woordvoerder van de Franse beweging onderstreepte - in verband met de incidenten in Marokko en Algerië - de volstreekte afkeuring door de Unie van elke vorm van geweld, van welke zijde deze ook aangewend wordt.

Van zijn kant gaf de Britse vertegenwoordiger een overzicht van de toestand der humanistische Unie in zijn land. Deze kan eveneens gunstig worden genoemd.

Spreker stipte aan dat Bertrand Russel voorzitter is van een onderverdeling der beweging in Groot-Brittannië.

In een slotwoord met betrekking tot de activiteit in ons land, stipte de Heer Cuypers, voorzitter van het Humanistisch Verbond in België, de spijtige belemmeringen aan, die de voorlichting in de weg worden gelegd, zo o.m. door het N.I.R., waar het de spreektijd betreft in "Philosophie en Lekenmoraal". Spreker drukte de wens uit dat op dit gebied toegevingen zouden worden gedaan.

Uw Kinderen in gevaar.

Onder deze titel publiceert het Brabantse streekblaadje "De Kempenaar" van 11 Augustus 1955 een staaltje van anti-humanisme-journalistiek van wel zeer minderwaardig soort. Enfin, oordeelt U zelf.

Wanneer Uw zoon in dienst gaat, dan wilt U tot elke prijs, dat hij er na twee jaar weer ongerept uitkomt. Dat wilt U niet alleen maar ook Uw zoon zelf en met hem vele anderen, die zich belast weten met de zielzorg en de behartiging van het geestelijk welzijn der militairen. Het geestelijk welzijn van Uw zoon wordt echter bedreigd en onder meer door de grote activiteit, die het Humanistisch Verbond in de kazernes en militaire cantines ontplooit. Het Katholiek Thuisfront heeft zich reeds tot de Minister gewend om de aandacht te vestigen op de verkoop van een bepaald soort boeken in de militaire cantines. Er worden namelijk tentoonstellingen gehouden en de verkoop wordt gestimuleerd van boeken, die een sterke humanistische en anti-katholieke inslag hebben.

Katholiek Thuisfront komt er tegenop, dat de jonge mensen in dienst op een wijze worden beïnvloed, die voor de katholieke militairen schadelijk moet worden geacht of dat van officiële lichamen gebruik kan worden gemaakt voor verspreiding of propaganda van dergelijke lectuur.

De strijd tegen het Humanistisch Verbond belooft steeds feller te worden. Dit behoeft niemand te verwonderen, want deze organisatie wenst de derde geestelijke macht te vormen naast het Katholicisme en het Protestantisme. Het Verbond eist met name het recht op van de geestelijke verzorging der z.g. buitenkerkelijken. Met welk recht de Humanisten dit eisen, is niemand duidelijk. Wij zouden het echter het "recht der brutaalsten" willen noemen. Hun geestelijke achtergrond is immers volkomen in strijd met het wezenskenmerk van het Nederlandse volk, dat God uit zijn leven niet kan wegdenken. Hoe vooraanstaande humanisten zelf denken over God en christendom moge blijken uit de volgende uitlatingen. Prof. Dr. H. J. Pos wees in zijn beginselverklaring erop, dat het humanisme het vraagstuk van een persoonlijke God onbeslist laat. Positiever laat de Heer H. Hertz zich uit: "Onze strijd gaat tegen het Christendom. Daarom hebben wij een nieuw onderwijs en een nieuwe ethiek". Een andere leidende humanist, de Heer Waslander, verklaarde: "Priesters en dominees genieten in ons land privileges in ziekenhuizen en in het leger. Zij kunnen godsdienstoefeningen houden en toespraken. Wij voor ons willen in Nederland met hen op één lijn staan. Wij willen die rechten hebben als NIET-christelijke, als ANTI-christelijke beweging".

Deze uitlatingen van vooraanstaande humanisten maken ons terecht huiverig voor een ongebreidelde activiteit hunnerzijds onder de jonge militairen. Het is onze plicht als Christen iedere anti-christelijke beweging te bestrijden en haar geen centimeter prijs te geven. En iedereen, die deze strijd aanbindt, verdient onze krachtige steun.

R e p o r t a g e s e n v e r m e l d i n g v a n H u m a n i s t i s c h e a r t i k e l e n e n g e b e u r t e n i s s e n .

Het Parool van 16 Augustus wijdt in verband met het a.s. 10-jarig jubileum van Humanitas een vrij uitvoerig artikel aan deze vereniging.

Het Vrije Volk wijdt in zijn rubriek "Geestelijk Leven" regelmatig aandacht aan beschouwingen in de Humanistische Pers, getuige het artikeltje in de editie van 19 Augustus van dit blad. Wij drukken dit stukje hieronder af:

Verontrustende symptomen.

"DE EERSTE symptomen van de verkiezingen voor de Tweede Kamer, die ons volgend jaar wachten, zijn niet verheffend", zo schrijft J. van Straten in "Mens en Wereld", het orgaan van het Humanistisch Verbond. Hij vervolgt:

"Zij (die symptomen) tonen een vergaande overschrijding van wat achtbare mensen in het staatkundig verkeer oorbaar achten en moeten worden aange-merkt als uitingen van geesten, die zich nog niet hebben kunnen ontworstelen aan de kolk van politiek vuil, die de laatste tientallen jaren te velen uit klaarder stroom heeft gezogen.

Humanisten is niets menselijks vreemd; zij hebben begrip voor alle menselijke strevingen en strubbelingen. Dit wil niet zeggen, dat zij alle dwaalingen met de mantel der liefde willen of kunnen bedekken doch wel, dat zij begrijpen hoe mensen in strijdpositie soms paden gaan die zij later zelf als dwaalwegen erkennen. Zij beseffen daarom, dat verkiezingsacties de geesten sterk kunnen verhitten, soms zelfs - men vergeve ons het beeld - doen overkoken.

Het is bekend, dat menigmaal politieke tegenstanders, die elkaar tijdens de campagnes voor vertegenwoordigende instanties tot op de rand van het toelaatbare hebben bestreden, als het vuur gedoofd is elkaar vergevensgezind de hand reiken.

Men kan daarmee vrede hebben - zij het dat 't enkele keren moeite kost - als tijdens dit spel uiteindelijk in de tegenstander tóch de mens en die goede bedoelingen worden erkend. Aanvaardt men deze regel niet; bestrijdt men de eerbare politieke tegenstander te vuur en te zwaard met de bewuste bedoeling hem te bekladden, hem als "de schurk" uit de ouderwetse politieke draak aan te merken en winst te boeken ten koste van andermans goede naam, dan randt men in die tegenstander de mens aan en is het plicht van de humanist daartegen zijn stem te verheffen.

Deze woorden moeten wij uiten, omdat wij tot onze spijt hebben waargenomen dat bepaalde lieden nú al - terwijl de verkiezingen nog in zo ver verschiet liggen - niet schromen hun politieke tegenstanders met verdachtmakingen te lijf te gaan. Die verontrusting is enigszins getemperd omdat zelfs in de kring van hen, die schuldig zijn aan deze wandaden, scherpe protesten tegen die strijdwijze zijn gerezen. Dit is verheugend, maar kan niet onze verontrusting geheel wegnemen.

Ieder die tracht deze zaken objectief te zien zal moeten erkennen dat dergelijke strijd, nú nog met té scherpe pen gevoerd, het gevaar in zich bergt te ontaarden in één op de vuist of zelfs met wapens. Het zou niet de eerste keer zijn, dat zo iets geschiedt. En wat dááruit spruit vraagt helaas in deze decennia niet onnadere toelichting."

Onder de titel Vragen van een Humanist citeert Het Parool van 9 September "Woord en Dienst" het orgaan van de Ned.Herv.Kerk, dat op zijn beurt weer Mr.Dr.J. In 't Veld citeert, die in een dispuut tussen een Humanist en een paar Katholicken, in het kader van het Pleinwerk van Pater Jelsma c.s., enkele vragen heeft gesteld. Volgens "Woord en Dienst" had de Heer In 't Veld het volgende gezegd:

"Eerlijk gezegd weet ik niet wat ik aan het christendom heb. Ik hoor zoveel holle frasen, dingen, waarin men lange tijd heeft geloofd en die ons worden voorgehouden, alsof wij er nog steeds in geloven. Zo schreef Hermans in De Nieuwe Eeuw dat de Humanist voor hem een mens is, die het beeld van God in de mens negeert en het derhalve ook niet kan klaarspelen ten volle mens te zijn. Dit wordt prachtig neergeschreven, doch ik vrees, dat de Heer

Hermans een en ander moeilijk zal kunnen bewijzen. Eenzelfde gevoel krijg ik ook, als ik lees dat door de humanistische actie de mens gescheiden wordt van zijn God en ondergeschikt wordt gemaakt aan natuurlijke wetmatigheden en krachten, hetgeen leidt tot ondermijning van de hiërarchie der waarden. Het zijn allemaal beweringen, die me niets zeggen. Ik voel ze aan als vlot neergeschreven of uitgesproken cliché's. En ik vraag me af: op welke manier is er dan toch onderscheid te maken tussen het staan van de christen in de wereld en dat van de humanist?

De christenen zouden zich moeten kenmerken door b.v. de weerbare weerloosheid. Maar waar bespeurt men die? Ghandi was een kenmerkend voorbeeld van die weerbare weerloosheid, doch hij was geen christen.

Een ander christelijk kenmerk zou het oervertrouwen kunnen zijn.

Deze eigenschap kan men nog wel in het Oosten aantreffen, maar in het Westen ontdek ik er niets van. Met deze dingen weet ik geen raad. Wat betekent dan toch dat christendom?

De vraag van de Heer Hermans: "wat beschouwt de humanist als eis van gerechtigheid", kan ik ook aan de katholiek stellen. En ik zie dan menig verschil van antwoord. En ik zie dan dat de christelijke kerk steeds achteraan komt waar het de strijd voor de gerechtigheid betreft.

Onkerkelijkheid als maatschappelijk verschijnsel.

Onder deze titel publiceert de Nieuwe Rotterdamse Courant van 24 Augustus 1955 een artikel van Prof. Dr. S.J. Groenman over het boek van Pater Staverman: Buitenkerkelijkheid in Friesland. Prof. Groenman besluit dit artikel:

"Als rooms-katholiek priester is Staverman uiteraard over het verschijnsel der onkerkelijkheid verontrust. Dit neemt niet weg, dat hij op objectieve wijze de ontwikkeling in Friesland beschrijft. Terwijl hij een tegenstander moet zijn van vrijzinnigheid en in het bijzonder van vrijdenkerij, die hij het "nieuwe licht" noemt, is hij bereid te erkennen, dat verschillende denkers en schrijvers die door hun activiteit de buitenkerkelijkheid hebben bevorderd, door edele gevoelens waren bezielde. Ook het Humanistisch Verbond vindt bij hem een rechtvaardige behandeling. Het rooms-katholicisme is in Friesland slechts zwak. Staverman kan derhalve als buitenstaander van de verhoudingen studie maken. Dat hij deze kans om objectief te blijven heeft gebruikt strekt hem tot eer."

N i e t H u m a n i s t e n o v e r h e t H u m a n i s m e .

Prof. Zuidema over: Het Evangelie en het Humanisme van nu.

Op de tiende provinciale evangelisatie-conferentie van Geref. Kerken, welke op 20 en 21 September te Korteheemmen werd gehouden, heeft Prof. Zuidema over het Humanisme gesproken. Het verslag van de rede, zoals de Leeuwarder Courant van 22 September dat heeft gepubliceerd, laten wij hier volgen:

Prof. Ds. S.U. Zuidema hield deze middag een magistrale rede over "Het Evangelie en het Humanisme van nu". Het prachtige nazomerweer maakte het mogelijk, dat spreker en gehoor een plaatsje zochten in de openlucht, zodat het een hagepreek in echt reformatorische stijl werd.

Humanisme en normbesef.

Prof. Zuidema veronderstelde, dat het evangelie bij zijn gehoor bekend was en wijdde zijn inleiding daarom hoofdzakelijk aan het humanisme. Hij wilde het humanisme benaderen uit het oogpunt van de z.g. zelfvervreemding of zelfontvreemding van de mens, waartegen de humanisten altijd zeggen te strijden. De humanisten willen, dat de mens zichzelf is, zichzelf niet verliest.

Volgens de statuten van het Humanistisch Verbond, in 1946 opgericht, willen de humanisten een organisatie opbouwen, die in geestelijk, cultureel, paedagogisch en sociaal opzicht leiding kan geven, in de eerste plaats aan de buitenkerkelijken, maar in principe aan het hele Nederlandse volk. De humanisten gaan daarbij van de veronderstelling uit, dat ieder mens draager is van een normbesef, een besef van goed en kwaad. De mens is in wezen goed, omdat hij dit normbesef in zich draagt.

Lang niet alle mensen zijn zich dit normbesef bewust geworden. De bewuste dragers van dit normbesef moeten daarom als leiders optreden om de mensen bewust te maken van hun onbewuste normbesef. De humanisten komen zo op de idee van de élite, de intellectuelen, die de massa moeten opvoeden.

Humanisme en godsgeloof.

De vraag is nu, of het geloof in God ook een rol moet spelen in de opvoeding van het volk, zo zei Prof. Zuidema. Dit hoeft volgens de humanisten van tegenwoordig niet. Bij hen gaat het zedelijke besef, dat in de mens rust, voor alles en staat in geen betrekking tot 't godsbesef. Het hiernamaals, God en de onsterfelijkheid van de ziel maken geen deel uit van het zedelijk besef, dat in zich zelf rust in de mens. Dit normbesef staat geheel los van God als wetgever.

Volgens de statuten van het Humanistisch Verbond wil het humanisme een levens- en wereldbeschouwing zijn die niet uitgaat van een persoonlijke godheid en zich baseert op de eerbied voor de mens als bijzonder deel van het cosmisches geheel. De mens is deelhebber en schepper van de geestelijke waarden. De mens is schepper van waarden uit, door en tot zich zelf.

Humanisme en tolerantie.

Prof. Zuidema ging vervolgens na, hoe de bewering, dat het humanisme tolerant is, nooit waar kan zijn. Reeds de bewering van het humanisme, dat alléén bij hem de ware tolerant is, is in wezen intolerant. Het humanisme vindt het beledigend en lasterlijk, wanneer een ander beweert, dat het zedelijk besef van de mens niet waarachtig kan zijn zonder godsgeloof. Stellingname - en het humanisme néémt een stelling in - moet altijd leiden tot intolerantie, aldus Prof. Zuidema. Het humanisme heeft Christus gelijkgeschakeld met de élite van geestelijke leiders, die de mens bewust kunnen maken van zijn normbesef. Het heeft kennis genomen van Christus en het evangelie en die ingekapseld in zijn leer. Is dit niet kwetsend voor de belijdende Christen?

Spreeker beschreef vervolgens enkele takken van het huidige humanisme: het geestelijk nihilisme, het marxisme en de existentie - filosofie van Karl Jaspers. In het geestelijk nihilisme is het normbesef geworden tot het besef, dat er geen normen zijn en dat de mens zich zelf tot norm is. Elke formulering van normen is leugenachtig. Dit nihilisme is de uiterste consequentie van het huidige humanisme, dat in wezen principieel atheïstisch is, aldus spreker.

Als tweede tak van het humanisme noemde de professor het communisme dat zegt een humanisme te zijn. De stelregel van dit communisme is, évenals die van het humanisme: mens-zijn is méde-menselijk zijn. Maar voor dit medemenselijk zijn is het geloof in God niet alleen overbodig maar zelfs schadelijk. Het godsgeloof van de mens is volgens de marxistische leer zelfvervreemding van de mens, verraad aan het mens-zijn en vluchten uit de werkelijkheid.

Een derde tak van het humanisme noemde Prof. Zuidema de leer van Karl Jaspers, die hij de beminlijkste van de existentie-filosofen noemde. Jaspers leert de vrijheid van de mens, die niet is onderworpen aan dogmata van boven en buiten af, maar die zich zelf de wet stelt. Het verkeerde in de kerk is volgens Jaspers, dat zij gezag wil hebben en daarmee de vrijheid van de mens verbreekt.

Jaspers is dáárom zo gevaarlijk, omdat hij het Christendom niet werpt, maar het inkapselt in zijn leer. Het Christendom leert, aldus Jaspers, dat Christus dé weg, dé waarheid en hét leven is. Deze leer kan Jaspers niet tolereren; er zijn even zovele waarheden als er mensen zijn.

De humanisten willen met andersdenkenden tot een gesprek komen. Het gesprek van mens tot mens behoort volgens hen tot het wezen van de mens en is een uiting van de medemenselijkheid. In het gesprek wordt de mens zich bewust van zich zelf. Uit dit humanistisch standpunt voert elke humanist het gesprek en het is voor de belijdende Christenen goed, dit niet te vergeten, aldus Prof. Zuidema.

D e A . J . C . e n h e t H u m a n i s m e .

In de Documentatiedienst van April/Mei van dit jaar namen wij een bericht over uit het Rotterdams Parool van 8 Mei 1955 waarin werd medegedeeld, dat het Congres van de A.J.C. had besloten een buitengewoon Congres bijeen te roepen teneinde de wenselijkheid te onderzoeken van een wijziging van de statuten in die zin, dat de A.J.C. zich zou stellen op de basis van het moderne humanisme.

Van de zijde van de A.J.C. deelt men ons naar aanleiding van dit bericht het volgende mede:

"Het zij ons vergund op te merken, dat deze hierboven weergegeven zijn een onjuiste weergave is van het congresbesluit en wel om de volgende redenen:

- a. het betreffende voorstel werd ingetrokken.
- b. er is besloten om over de betreffende materie, dat wil zeggen de vraag van de openheid der organisatie inzake levensbeschouwingen, een speciale conferentie te houden, welke voorbereid wordt door de discussie in de afdelingen. Het congresbesluit 1953 zal hierbij richtsnoer zijn."